

02-04-2025

EMN-2025-00042

1762320

Bemærkninger til Ekspertudvalgets rapport om organisering af kollektiv trafik og regionernes opgaver

I regionerne vil vi gerne kvittere for ekspertudvalgets arbejde, samt konstruktive drøftelser med formand Helga Theil Thomsen om de tre indspil fra Danske Regioner:

Fase 1 om [regionale hovednet og nye mobilitetsløsninger](#) (november 2023)

Fase 2 om [afdækning af økonomiske rammevilkår, zoner og takster](#) (maj 2024)

Fase 3 om [organisering og fremtidssikring af kollektiv mobilitet](#) (oktober 2024).

Danske Regioner vil også gerne kvittere for, at ekspertudvalget i fase 1 har taget den regionale anbefaling med om at styrke det regionale hovednet, samt vores anbefaling om udvikling af fleksible løsninger til dækning af mobilitet i yderområder.

Ekspertudvalgets modeller for organisering

I ekspertudvalgets seneste rapport om organisering opstilles fire modeller. Danske Regioner har en række bemærkninger til modellerne og ekspertudvalgets pointgivning.

Model 1 – forbedring af eksisterende model: Danske Regioner er enige i, at der med afsæt i den nuværende model kan ske en udvikling og forbedring af de nuværende rammebetingelser – fx ved at den snævre lov om trafikselskaber udvikles til en lov om kollektiv trafik og mobilitet, der understøtter fortsat udvikling og innovation. Det vil være vigtigt at kunne gå i retning af større og færre kontrakter både af prishensyn, og for operatørernes muligheder for at innovere. Flerårige budgetter for trafikselskaberne vil også kunne understøtte udvikling, lige som der kan ses på antallet af trafikselskaber. Desuden bør der være fokus på, hvordan der opnås mest kollektiv trafik for pengene i de områder, der har lokalbaner. Danske Regioner har i indspil til fase 2 peget på investeringsbehovet på lokalbaneområdet.

Model 3 – regional model: I ekspertudvalgets regionale model får regionerne alle opgaver – inkl. at udbyde kollektiv trafik. Der er tale om en væsentlig anderledes model end den, som Danske Regioner har foreslået. I Danske

Regioners indspil til ekspertudvalget betones et tæt samarbejde med kommuner og trafikselskaber. Vi henviser til det svenske, formaliserede *trepartssamverkan*, hvor region, kommuner og operatører mødes og drøfter drift og udvikling. Alle skånske kommuner har frivilligt valgt at placere udbud og udvikling af kollektiv trafik og mobilitet hos regionen. I Skåne er trafikselskabet en forvaltning under regionen. Danske Regioner foreslår imidlertid, at trafikselskaberne består, da de har vist sig effektive til udbud.

Danske Regioner anerkender, at ekspertudvalget anfører som en mulighed, at regionerne kan vælge at indgå samarbejder med kommuner og trafikselskaber, men vi noterer os, at denne mulighed ikke synes afspejlet i pointgivningen.

I de to andre modeller er ansvaret placeret hos hhv. kommunerne og nye mobilitetsselskaber i samarbejde med staten. Model 2 - Kommunalt og statsligt ansvar løser ikke udfordringen med de mange bestillere og vil have vanskeligt ved at prioritere udvikling af det regionale hovednet med fleksibel tilbringertrafik og øvrige tværkommunale forbindelser. Model 4 med mobilitetsselskaber har den udfordring, at selskaberne vil have fokus på driftsøkonomi og ikke på politiske prioriteringer som af dækning i yderområder, sund og aktiv mobilitet som cyklisme, samt på samarbejde med private udbydere af delemobilitet. Den demokratiske og politiske forankring i kommuner og regioner forsvinder i selskabsmodellen, og dermed også blikket for, hvordan den kollektive trafik og mobilitet skal understøtte en attraktiv og samlet udvikling i regionen. Desuden vil ministeren i model 2 og 4 blive direkte ansvarlig for tilpasning af rutenettet og lukning af busruter.

Ekspertudvalget giver modellerne point ud fra seks kriterier. Den regionale model får færrest point. Den konkrete pointgivning forekommer vanskelig at forstå:

- Den regionale model får karakteren 'gul' for strategiske hovednet, selv om regionerne i dag er primus motor for udvikling og prioritering af netop disse hovednet.
- Tilsvarende får den regionale model karakteren 'gul' for udvikling af nye løsninger. Det er overraskende, da regionerne i dag arbejder med udvikling og fremme af nye mobilitetsløsninger som samkørsel, delecykler etc., hvilket vi ikke ser tilstrækkeligt afspejlet i pointgivningen.
- At en regional model får karakteren 'rød' for lokalt forankret ansvar forekommer besynderligt, og afspejler at udvalget har valgt at beskrive modellen helt uden kommunal medvirken, hvor Danske Regioner har foreslået, at kommuner netop skal inddrages tæt som led i en samarbejdsmodel.

Regionernes fremadrettede opgaver

Det følger af kommissoriet for ekspertudvalget, at 'arbejdet med anbefalinger til en ny organisering skal tage højde for Sundhedsstrukturkommissionens arbejde'. Anbefalingen herfra var, at regionerne skulle være rene sundhedsregioner. Siden kom regeringens udspil samt en ny politisk aftale om en sundhedsreform. I begge har regionerne fortsat opgaver relateret til bl.a. uddannelse, kollektiv trafik, miljø og råstoffer.

I lyset af, at Sundhedsstrukturkommissionens anbefalinger er blevet overhalet af såvel regeringsudspil som politisk aftale om sundhedsreform, så er det påfaldende, at Ekspertudvalgets væsentligste kritikpunkt af den regionale model tager udgangspunkt i Sundhedsstrukturkommissionen: *"Derudover vil modellen ikke være i tråd med tankerne fra Sundhedsstrukturkommissionen og aftalen om en sundhedsreform om at begrænse regionernes opgaver med henblik på at sikre fokus på sundhedsopgaven. Opgaven med den kollektive transport vil i den forbindelse ikke have sammenhæng eller synergier i forhold til sundhedsområdet og vil – sammenlignet med sundhedsopgaven – være relativt lille."* (s.16)

Danske Regioner vil gerne gøre opmærksom på, at regionernes opgaver inden for uddannelsesområdet bliver udvidet med den kommende EPX-reform med genopretningsplaner, elevfordeling mv. Der vil være betydelig synergi mellem regionernes arbejde med uddannelse, campus-miljøer og sikring af en velfungerende kollektiv trafik til og fra uddannelsessteder via regionale, strategiske hovednet, nye mobilitets-løsninger, fremme af cyklisme mv.

Ovenstående vurdering fra Ekspertudvalget har måske sammenhæng til brevet fra Transportministeriet til ekspertudvalget om at fremrykke arbejdet med organisering og indarbejde Sundhedsstrukturkommissionens anbefalinger om rene sundhedsregioner. Det kommer bag på os, at brevet er afsendt blot otte dage inden regeringens reformudspil, hvor regionerne har en bredere opgaveportefølje. Derfor bør der være grundlag for at se bort fra Ekspertudvalgets centrale argument imod en model med regionalt ansvar.

Vi ser frem til et fortsat godt samarbejde med ekspertudvalget og står til rådighed for evt. uddybninger om Danske Regioners bidrag til de tre faser.

Venlig hilsen

Anders Kühnau
Formand Danske Regioner

Mads Duedahl
Næstformand Danske Regioner